

FORENINGEN NORDEN

Ægteparret Lisbet og Eirik Sekkelsen er et levende symbol på det gode venskabsbysamarbejde i Norden. Her ved den færøske gård på Frilandsmuseet. Læs mere i artiklen s. 6-8

Medlemsblad for lokalafdelingen Fredensborg
fredensborg.foreningen-norden.dk

Nr. 70, august 2019

Formandens klumme

Venskabsbyforum

I 2018 blev venskabsbykomiteen til Venskabsbyforum. Der blev færre politiske medlemmer og kun 2 årlige møder, men arbejdet og økonomien blev der ikke rørt ved.

Der er fortsat et godt og frugtbart samarbejde med de nordiske venskabsbyer, som vi besøger og får besøg fra – gennem skoler, foreninger, konferencer og musikfestivaler.

I 2015 oprettede vi et rejselægeat for unge, for at tilskynde dem til at lære unge i venskabsbyerne at kende. Det har givet nogle unge gode oplevelser – oplevelser, som de har fortalt os om på venskabsbyforums møder.

Sammen med Håbo, Ingå og Nittedal har vi udarbejdet handleplaner og mål for samarbejdet. den seneste dækker årene og sætter især fokus på

Læs mere herunder af Venskabsbyforums formand og Leif David Nielsens artikel om venskabsbysamarbejdets historie s. 6-8.

Udgivet af Foreningen Norden
Fredensborg lokalafdeling
norden.fredensborg@gmail.com
cvr 32709745

Redaktion: Bestyrelsen
Ansvarshavende redaktør: Lisa Juhler
Oplag: 200 eksemplarer
Forsidefoto: Fotograf Lisa Juhler
Foreningen Nordens bestyrelse:
Lisa Juhler, Axel Møllers vej 4,
3490 Kvistgård ☎ 2251 0829
Dorte Demant, Baunebjergvej 214
3050 Humlebæk ☎ 2097 8126
Jan Hellen, Bygvænget 826
2980 Kokkedal ☎ 4016 5105
Ina Laursen, Baunebjergvej 15 C
3050 Humlebæk ☎ 4919 1274
Bjørn Sandberg, Hvedevænget 48,
2980 Kokkedal ☎ 6130 2980

Kontingent:
Personligt medlemsskab: 295 kr.
Husstandsmedlemsskab: 390 kr.
Pensionist: 195 kr. Pensionistpar: 240kr.
Skolemedlemskab: 495 kr.
Biblioteksmedlemsskab: 395 kr.

Thomas von Jessen, formand for Venskabsforum,

Tale ved Foreningen Nordens 100-års fødselsdag

Når man fylder 100 år, er der en særlig grund til at se sig over skulderen – hvad har vi opnået, og hvordan fremtiden tegner sig? Og dette i særdeleshed, når det gælder en forening. Foreninger kommer og går, men i dag er Foreningen Norden faktisk 100 år.

1919 var året lige efter 1. verdenskrig, og skandinavismen fik fornyet liv, og dengang netop støttet af de tre relativt unge konger i Skandinavien: Gustav d. 5. i Sverige, Håkon 7. i Norge og Christian d. 10. i Danmark. Christian og Håkon var tilmed brødre, og Håkon valgt til norsk konge af det norske folk. Det gjorde ondt i Sverige, især på Oscar d. 2., men han var nu afløst af Gustav 5. og tavlen visket ren, så de tre konger så fremad.

Foreningen Norden blev oprettet under mottoet ”kendskab giver venskab”. Der skulle i fællesskab arbejdes for fredelig sameksistens og fælles politiske mål. I den urolige tid var Foreningen faktisk indstillet til Nobels Fredspris i både 1933 og 1934, og vi ved, at en nominering er næsten lige så godt, som at få selve prisen. Foreningen Norden erhvervede i 1921 Hindsgaul Slot ved Lillebælt som kursus- og konference ejendom. Ejerskabet holdt i over 50 år, og pga. oliekrisen i 1970’erne var foreningen desværre af økonomiske grunde nødt til at afhænde slottet til Kreditforeningen Danmark. .. Fortsættes s. 4

Kommende arrangementer

Lørdag den 7. september kl. 19.00 på Humlebæk Bibliotek Syng Norden Sammen

Kom og syng med os. For at fejre 100 års jubilæet vil Foreningerne Norden samle folk i hele Norden via sang. Nordens bedste kor medvirker i Aarhus i en storslået koncert, der både indeholder korsang på højest niveau og fællessang for hele Norden. Koncerten transmitteres via live stream direkte fra Aarhus kl. 20.00.

Kom og vær med og syng med på dét, der formentlig bliver den største nordiske fællessang nogensinde!

Akkompagneret af Peter Brandt skal vi synge nordiske sange og synge med på de tre fællessange 'Kringsatt av Fiender', 'Vem kan Segla Förutan Vind' og 'I Skovens dybe stille Ro'.

Tilmelding til Lisa Juhler på
eller tlf. 22510829 senest den 5. september.

Korkoncert i Slotskirken den 1. juni

7. september til 20. september på Humlebæk Bibliotek Udstilling om Venskabsbysamarbejdet

Vi fejrer Fredensborg Kommunes venskabsbysamarbejde med vore nordiske venskabsbyer Håbo, Nittedal og Ingå.

I årenes løb har mange borgere – børn såvel som voksne – besøgt venskabsbyerne privat eller med deres forening, spejderklub eller skole.

På udstillingen kan man se og læse om venskabsbysamarbejdet og de mange rejser og besøg.

Lørdag den 14. september kl. 11-13 ved Torpen Kapel, Humlebæk Byens Dag

Kom og besøg vores stand og få en snak med norden-venner

Stand ved Byens Dag 2006

Forfatterkursus for unge på Biskops Arnö

Onsdag den 25. september kl. 19.30 Nordisk Lejrskole i Hillerød "I vikingernes fodspor"

Foredrag på Nordisk Lejrskole i Hillerød med ekspeditionsleder, eventyrer og havpattebiolog Cecilia Vanman. Hun viser sit power point foredrag "I Vikingernes Fodspor".

Pris for foredrag + kaffe/te med kage er 50 kr for medlemmer - andre 60 kr.

Tilmelding til Lisa Juhler på tlf. 22510829 eller til mail
lisajuhler@gmail.com.

Mandag den 11. november kl. 19.00 på Humlebæk Bibliotek Skumringstid i Norden – Tema: fest i Norden

En tur til gamle dage

Den 7. august var vi en gruppe børn og voksne på tur til Frilandsmuseet i Sorgenfri.

På Frilandsmuseet så vi bl.a. gårde fra Skåne og Halland samt et færøsk tun. Men der var meget andet at opleve for børn og voksne. Vi kørte bl.a. i hestevogn, klappede geder og får og lærte at malke en ko. Turen blev støttet af kommunen og var en sommeraktivitet for børn.

t.v.
Gård fra
Halland

t.h.
Dorte, Vera
og Leo ved
den gamle
vandpost

Thomas von Jessens festtale - Forsat fra side 4

Dengang red den fællesskandinaviske projekt faktisk på en bølge, der var der i forvejen.

I 1840'erne var der tilløb til nordisk samling blandt de unge studenter. Og i 1874 kom det første konkrete forsøg: Indførelsen af den skandinaviske fællesvaluta: kronen med samme kurs i alle tre lande. Men da vi nåede til 1924, var Sverige økonomisk og industrielt stukket af fra de andre to lande, og det blev nødvendigt, at lade kronekursen flyde forskelligt mellem de tre lande. De økonomiske forskellige og politiske interesser mellem landene var alligevel for store.

Efter 2. verdenskrig fik det nordiske endnu en opblomstring. I Danmark taler vi om "de glade dage" på hans Hedtofts tid. Nordisk samvær var højt prioriteret. Der var sådan en god og "lejr-præget" stemning mellem landene dengang og i Foreningen Norden. Vi skulle ses og være sammen. Island og Finland havde tilsluttet sig, og vi var derfor 5 nordiske svaner, der prydede plakater og andre symbolske illustrationer.

I Danmark indførte vi det svenske "å" til afløsning for dobbelt a-et. Der var også forsøg på at ændre talsystemet i Danmark. Vi skulle vænnes til at sige "femti" i stedet for "halvtreds", og det blev faktisk støttet af teksten på forskellige serier af halvtredskroneseddelen, lige indtil den serie, som vi har i dag, hvor der står "halvtreds". Det slog ikke an med talsystemet. Mig bekendt er der heller ikke nogen i hele verden, der kan tælle på andre sprog end sit eget.

Det lykkedes heller ikke med det fællesnordiske forsvarssamarbejde i 1949. De udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser var for forskellige. Finland kunne ikke tilslutte sig pga. den sovjetiske bjørn, der lå på lur lige ved siden af, og Sverige måtte bruge sin styrke og den fælles svensk-finske historie til at vise loyalitet og rygdækning. Sådan var de sikkerpolitiske realiteter under Den Kolde Krig. Norge og Danmark havde blikket rettet mod vest og tilsluttede sig NATO.

Den største fællesskandinaviske erhvervsmæssige succes blev oprettelsen af SAS i 1947. Der var også tale om lidt af en studehandel. Danmark fik storlufthavnen – Kastrup, Sverige fik hovedsædet, og Norge fik personaleansvaret. Men flyselskabet var midlet i 1950'erne til for alvor at sætte Skandinavien på verdenskortet. Det nåede et foreløbigt og for sin tid helt imponerende højdepunkt med ruten fra København over Søndre Strømfjord til Los Angeles. Det var den korteste vej for filmstjerner i Hollywood til at komme til Europa og den rute blev kolossalt populær, men netop for de få og rige Hollywood-stars. Turen fra Los Angeles til København over Nordpolen tog 36 timer. Passagererne sov ombord, og før de landede i Kastrup, fik de "Pink Champagne" til morgenmaden. Pga. de høje SAS-priser skulle der gå adskillige årtier, før at

SAS også blev et folkeligt projekt.

Så gik det langt bedre på andre mere civile områder. Der blev oprettet Nordiske Råd for parlamentspolitikere. Der blev oprettet Nordisk Ministerråd for nordiske ministre. Der kom fælleskonventioner for arbejdsmarked, sociale forhold og sprog, og der var tanker om et nordisk fællesmarked. Det kaldtes "Nordek", men det led skibrud i 1970 pga. Finlands stilling med nogenlunde samme begrundelse som i 1949 med forsvarssamarbejdet. Finland måtte tage hensyn til de sovjetiske interesser.

Foreningen Norden havde langt bedre held med alle foreningsaktiviteterne. Foreningen Norden i Danmark har altid haft en folketingspolitiker som formand. Foreningen har i mange år også været en slags tværpolitisk mødested for Christiansborgpolitikere, i hvert fald i Danmark. Men det er de folkelige aktiviteter, der har bundet medlemmerne bedst sammen.

De dyre SAS-priser har været i vejen, men vi har taget toget. Vi har mødtes 1000'vis af foreningsmedlemmer om sommeren. Vi har været på juleindkøb over sundet om vinteren, både den ene vej og den anden vej. En sådan handel findes også mellem Sverige og Norge.

Vi har sejlet på Østersøen fra Helsinki og ind gennem den Stockholmske skærgård, som er en helt fantastisk tur om sommeren. Lys og sol og skærgård.

Vi har rejst på foreningsture til Færøerne og Grønland.

Vi har her i regionen årligt holdt Skåne-Sjællands ting.

Der har i hele Skandinavien været omfattende handel og samvær på kryds og tværs.

Vi har talt med hinanden på vores eget sprog – en af de helt store værdier ved det nordiske fællesskab

I et stormagasin i Stockholm sagde ekspeditrice engang til mig: "Do you speak english". Ja, svarede jeg, men jeg forstår udmærket svensk. Vi skal insistere på at kommunikere med hinanden på vores eget sprog.

Vi sender børn unge mennesker til vores venskabsbyer. Sport, musik, spejder og meget mere.

Det har jeg selv nydt godt af som stor teenager, hvor jeg var i Ekenæs ud til den finske bugt en utrolig varm august-uge. De talte finsk/svensk og jeg dansk. Vi unge mennesker gik i Bastu alle sammen, som vor Herre har skabt os og hoppede derefter i den finske bugt, hvor vandet ikke er nær så salt som her. Efter sådan en tur, hvor vi på denne måde sad på rad og række, blev samtalen væsentligt mere jævnbyrdig, end den var i forvejen. Finsk bastu-kultur gør noget ved fællesskabet.

Trods de politiske forskelle mellem landene og de forskellige nationale interesser, er der langt mere, der samler os almindelige familier, end der adskiller os. Vi har i 20 år haft fremmed-debat her i Danmark, men en ting er helt sikkert, også efter denne debat: I Danmark opfatter vi ikke vore nordiske broderfolk for i den forstand "fremmede". Fx opfattes tyskerne mere fremmede end dem fra Norden.

Det er et privilegium at være

formand for venskabsbyforum i Fredensborg Kommune. Det vi laver bringer mennesker sammen om fælles interesser og er i det hele taget igangsættende. Foreningen Norden er nu blevet 100-år, og med en replik fra "90-års fødselsdagen", som vi ser hvert år nytårs aften: "You look younger than ever!"

Hjerteligt tillykke med fødselsdagen.

Venskabsbysamarbejdet

Som tiden går, bliver alt "historisk" – det gælder også vort venskabsamarbejde. Selve ideen om venskabsforbindelser mellem byer i de nordiske lande opstod helt tilbage i 1939 imellem Thisted og Uddevalla. Verdenskrigen og den tyske besættelse satte en stopper for den videre udvikling, men efter krigen blev der arbejdet videre med ideen.

Elias Friis, kulturchef i Håbo og Ulla Jensen, Venskabsbykomiteen i Fredensborg-Humlebæk

Helt så langt tilbage skal vi ikke, når det drejer sig om vores kommune. Dog er starten af 70'erne også mange år siden. Da kunne man læse om sporadiske besøg mellem vores kommune, som dengang hed Fredensborg-Humlebæk, og Håbo kommune nord for Stockholm. Foreningen NORDEN syslede med ideen og der var kontakter mellem Krogerup Højskole – hvor Ole Retoft var formand - og folkehøjskolen i Håbo, Biskops Arnö, hvor Åke Leander var forstander, ligesom der var gensidige besøg af politikere og embedsmænd fra de to kommuner.

Den efterfølgende beretning er min egen erindring om det videre forløb. På et tidspunkt – omkring 1976 – gik John Hansen fra teknisk forvaltning og jeg til borgmesteren (Ole Retoft) og foreslog, at man skulle formalisere denne forbindelse til Håbo til en egentlig venskabsbyforbindelse.

Der var positiv tilbagemelding, og vi fik arrangeret et fællesmøde i Jönköping, som lå midtvejs mellem de to kommuner. Vores delegation bestod af politikere, embedsmænd og NORDEN-folk. Vi var godt forberedt hjemmefra. Vi havde nemlig et forslag om, at de to kommuner, hver for sig, skulle oprette et snævert koordineringsorgan, som skulle være ansvarlig for samarbejdet. Det papir blev vedtaget og har i store træk været gældende siden da. Det var en stor mundfuld at komme hjem med, men byrådet tog godt imod, og

allerede den 25. april 1977 blev en **venskabsbykomite** nedsat med følgende kommissorium:

at opretholde kontakten til tilsvarende komité i Håbo kommune,

at formidlere kontakt til lokale foreninger, institutioner m.fl. som et kulturelt tilbud,

at sørge for information om venskabsbyen, samt

at administrere et fastlagt budget.

Et stort foreningsmøde blev afholdt den 16. november på Sognegården i Asminderød og 20 foreninger og organisationer var til orientering.

Herover: Nittedal 1983: Arne Nyrop Strange, Leif David Nielsen, Bjarne Wulff og Kurt Kaas (Visens Venner)

Det var et udbredt ønske, at Norge, Finland og Island skulle med, således at vi fik en "**venskabsbykæde**". Foreningen Norden blev sat på opgaven med hensyn til Norge, og vi fik flere forslag, bl.a. Kautokaino (300 km nord for poplarcirklen). Det lød spændende, men urealistisk, når det gjaldt rejser.

Valget faldt på Nittedal nord for Oslo, og den 10. og 11. august 1979 drog vi af sted – politikere, embedsmænd og NORDEN-folk og mødtes med nordmændene. Håbo stillede med en tilsvarende delegation. Det var godt nok spændende, hvad nordmændene følte for et sådant "frieri", men den norske ordførende (borgmester) Arvid Ruus skriver i sine erindringer bl.a.: "**Vår oppgave var på dette uformelle mødet å presentere Nittedal og innlede de aller første kontakter. Jeg tør nok si, att allerede fra første møte var det gensidig og god kontakt. Vi kan gerne si, att vi falt for hverandre ved første øyekast**".

*Nittedal – Casper Øwre
Kulturchef*

Ingå - Regina Forström

*Håbo –Gustaf Berzén
Kommunesekretær*

Finland kom først med i ”klubben” i oktober 1984 med Ingå kommune vest for Helsinki. Det lykkedes at få skabt en masse kontakter mellem personer såvel som foreninger i de fire kommuner, og det skyldes ikke mindst afholdelse af såkaldte foreningskonferencer. Her blev lokale foreninger indbudt til at deltage i fællesmøde med foreninger de øvrige kommuner. På den måde blev der skabt en masse kontakter, nogle af dem eksisterer den dag i dag. Ved sådanne træf gjaldt det for den arrangerende kommune om at sætte beslægtede foreninger sammen i de rette grupper. Lørdag aften blev det altid til en stor fælles fest med spisning, underholdning og musik og dans. Foreningskonferencer blev normalt holdt hvert andet år på skift i kommunerne. Festuger og kulturuger blev efterhånden en opgave for komiteerne, og der lå altid et meget stort forarbejde med arrangementer, indkvartering, bespisning o.s.v. De store træf blev afløst af mere specialiserede træf med musik og sang på programmet. Det er blevet til 7-8 sådanne træf, hvor musikskoleleder Carsten Østerkov er ”ildsjælen” bag. Et af de største var vel nok det musikdramatiske stykke ”Liv og Fred”, hvor 250 deltagere spillede og sang successen hjem i Fredensborg-Hallen den 6.maj 1989.

Ingå 1992 – Fælles komitemøde

*Ole Andersen overrækker gave til værtskommunen,
Ingå 1992. Disa Flytström og Eva Lindholm lytter på.*

Det vil føre for vidt at skulle nævne alle de mange gode initiativer, som blev født, og de mange foreninger, som var beskæftiget med og udførte et stort og meningsfyldt arbejde. Men jeg vil ikke undlade at nævne nogle meget specielle tiltag. Nittedal kirke skulle have nyt orgel, og Casper Øwre i Nittedal foreslog, at man tog kontakt til orgelbygger Gunnar Fabricius Husted i Fredensborg. Resultat: Husted leverede et orgel til kirken, pris 1.200.000 kr. Festlig indvielse var der – vistnok i 1986 – hvor Bjarne Wulff prædikede, og Arne Nyrop Strenge spillede på det nye orgel.

Og så en lille familiehistorie. Visens Venner var på venskabstræf i Nittedal i 1981, og blandt visesangerne var Lisbet Lyngenbo. Hun blev fascineret over stedet og særligt over skoleinspektøren på Li skole, Eirik Sekkelsen. Så meget, at hun slog sig ned i Nittedal, blev gift med Eirik, læste til norsk lærereksamen og fik ansættelse ved skolevæsenet i mange år. Senere flyttede de to til Danmark og bor nu ved Damhussøen, hvor de for et par år siden kunne fejre sølvbryllup. (se forsidefoto)

Det blev kommunens kulturforvaltning, som fik til opgave at administrere venskabssamarbejdet. Budgettet var den gang på ca. 150.000 kr. årligt. Pengene gik til arrangementer og til rejser; alle, der rejste til en venskabsby fik (og får stadigvæk) et rejsetilskud. Vi førte statistik, der viste, hvor mange personer, der rejste til venskabsbyerne, respektive aflagde besøg hos os, og det var i 80'erne på mellem 500 og 700 personer årligt. Siden er der kommet tilføjesler til tilskudsreglerne, således at foreninger, der får besøg, kan få et tilskud pr. gæst.

Afslutningsfest for foreningskonferencen i 2003 i Langebjerghallen.

Informationsniveauet var højt, på biblioteket (hos overbibliotekar Ernst Tursø) kunne man få al information, bl.a. abonnerede man på lokalaviserne fra de tre kommuner.

Vores kontaktpersoner i de tre kommuner var: I Håbo kommunsekretær Gustaf Berzén, i Nittedal kulturchef Casper Øwre og i Ingå kultursekretær Regina Forsström.

I mange år var byrådspolitikerens Ole Andersen en meget engageret formand for venskabsbykomiteen, og vi havde et fortrinligt samarbejde. Komiteen er nu døbt om til "Venskabsforum"! og vi er i den heldige situation, at vores NORDEN-formand, Lisa Juhler, er næstformand i denne valgperiode.

Men hvad med Island? Joachim Clausen har rejst meget i de nordiske lande med sin musikteatergruppe "Ragnarock". Han kunne anbefale en by ved navn Eyjarfjardarsveit syd for Akureyri.

Foreningens NORDENs bestyrelse rejste dertil og fik et godt og venligt indtryk af stedet og dets indbyggere. En fyldig rapport blev afleveret til venskabsbykomiteen med forslag om at gå videre med sagen, men man var ikke interesseret. Jeg tror, at man på det tidspunkt var under pres for at få en engelsk venskabsby.—

Og hermed slutter jeg min historiske beretning.-- Leif David Nielsen

Der findes to rapporter om venskabsbysamarbejdet.

Den første omfatter starten og frem til 1991 32 sider i A-4 format.

Den anden tiden fra 1999 til 2005 25 sider i A-4 format. Begge rapporter er rigt illustreret og tilgængelige for alle.